

Eigil Friis-Christensen (1944–2018)

Jan-Erik Solheim*, på vegne av Klimarealistenes Vitenskapelige Råd

Eigil Friis-Christensen ble Mag. Scient. i geofysikk ved Københavns Universitet i 1971, og deretter ansatt ved Danmarks Meteorologiske Institut til 1997. Han ledet det geomagnetiske forskningsprogram på Grønland fra 1978, og var vitenskapelig leder for den første danske satellitt, «Ørsted», som ble sendt opp i 1999. Han var direktør for Dansk Rumforskningsinstitutt 1997–2004, for Danmarks Rumsenter 2005–2006, og for Institutt for Rumforskning og Rumteknologi ved Danmarks Tekniske Universitet (DTU) 2007–2012. Han har siden 1998 vært Danmarks representant i ESAs programkomité for vitenskap.

Som en av de første i verden, fikk *Eigil Friis-Christensen* installert utstyr på Ørsted-satellitten for å teste en metode for å måle Radio Okkultasjoner ved hjelp av GPS signaler. Slike målinger kan brukes til å beregne atmosfærens integrerte temperatur. Prøvene var vellykket og utstyret er senere installert på flere operative satellitter. Disse målingene har gitt en uavhengig bekreftelse på temperaturhiatus etter år 2000.

På bakgrunn av erfaring med Ørsted-satellitten, foreslo han et ESA satellittprosjekt, som fikk navnet SWARM. Det består av tre satellitter som kartlegger Jordas magnetfelt, og er i stand til å skille mellom magnetiske signaler fra Jordas kjerne, mantel, skorpe, hav, ionosfære og magnetosfære. Prosjektet ble valgt av ESA, sendt opp i november 2013, og er fremdeles operativt.

I 1991 publiserte Friis-Christensen og *Knud Lassen* i det vitenskapelige tidsskriftet «Science» en avhandling, som viste en korrelasjon mellom lengden av solflekkeperioder og temperatur over land på nordlige halvkule av Jorda. Denne sammenhengen førte til leting etter mekanismer for hvordan endringer i solaktivitet kan føre til klimaendringer. Blant annet hvordan solvinden beskytter Jorda mot kosmisk stråling, som kan trenge inn i atmosfæren og føre til dannelse av skyer, som raskt sperrer for solstråling, og gjør det kaldere på Jorda. Sammen med *Henrik Svensmark* startet han eksperimenter ved DTU, for å finne ut om kosmisk stråling under visse betingelser kan føre til dannelse av skyer. Tilsvarende eksperimenter utføres ved CERN i Sveits.

Friis-Christensen ble i 2007 invitert til å holde Birkeland-forelesningen i Det Norske Vitenskapsakademi om den magnetiske sammenheng mellom solaktivitet og stormer i Jordas atmosfære, hvor nettopp skydannelse og klima styrt av solaktivitet er et sentralt tema.

Med sin gode kjennskap til norsk og internasjonal klimaforskning ble Friis-Christensen oppnevnt som medlem av en internasjonal evalueringskomité, som avgav innstilling til Forskningsrådet i 2012. Her ble det spesielt pekt på at norsk klimaforskning til da hadde lagt liten vekt på å beskrive og forstå naturlige klimavariasjoner, noe som er absolutt nødvendig for å forstå årsaken til klimaendringene.

Da Klimarealistene i 2015 oppnevnte et Vitenskapelig Råd, var Friis-Christensen umiddelbart villig til å delta i Rådet, hvor han til det siste har bistått med råd og kommentarer til våre vitenskapelige utsagn. Hans forskningserfaring og forståelse av sammenhengen mellom solvind og Jordas magnetisme har vært en inspirasjon i vårt arbeid med å formidle at det er Naturen som styrer klimaet på Jorda.

Vi har mistet en dyktig forsker, forskningsadministrator og god Norgesvenn. Han vil bli savnet i Klimarealistenes Vitenskapelige Råd.

